

Dobrý den,

dne 29. 09. 2024 v hlavním zpravodajství (v 19:00) zazněla informace, že v Rakousku vyhrála "populistická a extrémistická" strana Svobodných. a) rozporuji tvrzení, že se jedná o extrémistickou stranu neboť se jedná o standardní stranu politického spektra, která je povolena tamními úřady. To, že političtí oponenti ji jako extrémistickou b) upozorňuji na nerovný přístup, který spočívá v záměrném užívání negativních "nálepek" u subjektů, jejichž názory nekonvenují s názorem redakce. Níže několik příkladů a postřehů. ČT používá spojení populistická, případně extrémistická u stran ANO, SPD, Trikolóra, Stačilo, KSČM, ale nepoužívá u podobně názorově vyhraněných politických stran. Nikdy jsem nezaznamenal, že by ČT hovořila o straně Piráti, jako o extrémistické ani v době, kdy se její vrcholní představitelé hlásili ke komunismu. Nezaznamenal jsem nálepkování u strany Zelených, byť jejich postoje za extrémní lze považovat. Zejména jejich postoj k hnutí 30 pro Prahu a podobným asfaltovým lepičům, kdy v podstatě schvalují protiprávní jednání. Nikdy jsem z úst redaktorů ČT neslyšel nálepkování "vítačských" stran, resp. stran s promigračním postojem. Nikdy jsem neslyšel nálepkování stran, které slibovali vyrovnaný rozpočet, ale schválili rozpočty silně deficitní. Zkrátka myslím, že nelze používat zjednodušujících negativních nálepek jen na vybrané politické subjekty, zatímco jiné budu nálepkovat pozitivně, jako demokratické, prozápadní, zodpovědné. Takové hodnocení vám vážení nepřísluší. Kdo je jaký nechte na občanech. Máte přinášet informace na jejichž základě si občané mají tvořit názor, tedy ne jako dnes, kdy nám říkáte, jaký názor na tu či onu stranu máme mít. Žádám proto o nápravu a prosím o ujištění, že již od tohoto nemístného jednání upustíte. Děkuji.

S pozdravem

Ing. Petr Kaššák

Vážený pane inženýre,

Rada České televize od Vás obdržela stížnost na reportáž informující o výsledku rakouských parlamentních voleb, která byla odvysílána dne 29. 9. 2024 v pořadu Události na kanále ČT1. Ve své stížnosti vyjadřujete nesouhlas s tvrzením, že Strana svobodných Rakouska je „populistická a extremistická strana“ a považujete toto označení za negativní nálepkou, jež redakce používá k označení subjektů nekonvenujících s jejími názory. Nadto také uvádíte, že Česká televize postupuje podobně i v případě českých politických stran a hnutí, když uvedené negativní nálepky „populistický“ či „extremistický“ užívá podle Vás ve spojení s hnutím ANO, koalicí stran Stačilo a stranami SPD, Trikolóra či KSČM. Takový postup považujete za nemístné jednání, jež má dle Vás občanům říkat, jaký názor má občan na ten který politický subjekt mít a žádáte o nápravu takového jednání.

Ve spojitosti s projednáním Vaší stížnosti si Rada České televize vyžádala stanovisko generálního ředitele, a ten Radě kromě své odpovědi zaslal též vyjádření redakce k Vámi vzneseným námitkám. Rada měla také k dispozici záznam reportáže, která je předmětem Vaší stížnosti.

Rada ČT pečlivě zvažovala nejen Vámi předloženou argumentaci, a i na základě shlednutí dané reportáže došla k závěru, že způsob informování o výsledku rakouských parlamentních voleb není nijak v rozporu s normami usměrňujícími tvorbu zpravodajství ve veřejnoprávní televizi. Nejprve je nutné objasnit, že moderátorka Událostí Jana Peroutková během úvodu dané reportáže použila výrok: *„V Rakousku podle odhadů vyhráli pravicoví populisté. Projekce přisuzují Svobodným 29 %.“* V daném kontextu chápe Rada ČT užití slova pravicoví jako zcela standardní přisouzení pozice na pravo-levém politickém spektru, přičemž označení „populisté“ pak není vyjádřením názoru redakce zpravodajství České televize, ale označením běžně užívaným i dalšími respektovanými světovými médii (CNN, Politico). Dané označení v souvislosti se stranou FPÖ lze nalézt i v odborných publikacích z oblasti politologie. Členové Rady ČT se však zároveň přiklání k názoru, že označení „populisté“ by v souvislosti s politickými subjekty nemělo být ve zpravodajství příliš nadužíváno a doporučují v jednotlivých případech pečlivě zvážení použití tohoto výrazu.

V případě označení „extrémisté“ posuzovala Rada ČT pasáž, v níž zpravodaj Jan Šilhan uvedl: *„Vítěz s nálepkou extrémních populistů není pro ostatní strany žádanou nevěstou.“* Z kontextu využití označení „extrémní populisté“ vyplývá, že autor reportáže odkazuje na vnitropolitickou situaci v Rakousku. Nejedná se tak opět o prezentaci jeho vlastního názoru, ale spíše o zdůraznění faktu, že vnímání FPÖ ze strany politických konkurentů jako „extrémních populistů“ může tvořit překážku při tvorbě budoucí vládní koalice. Ačkoliv Rada České televize chápe Vaši osobní nespokojenost se způsobem prezentace výsledků rakouských voleb Českou televizí, nemůže se ztotožnit s tvrzením, že daný způsob informování byl jakkoliv nemístný.

Rada nebrala na lehnou váhu ani Váš názor na to, že stejná označení používá Česká televize účelově v případě Vámi jmenovaných českých politických subjektů. K tomuto bodu

Vaší stížnosti je nutné podotknout, že využívání výše zmíněných označení je vždy nutné posuzovat v celém kontextu jejich využití. Váš podnět ale bohužel neobsahuje konkrétní příklady nevhodného využití těchto zjednodušujících nálepek v souvislosti s českými politickými stranami a hnutími, což nám znesnadňuje přijmutí konkrétního stanoviska. V obecné rovině však členové Rady ČT nejsou přesvědčeni, že by zpravodajství České televize způsobem označování českých politických stran a hnutí některé z těchto subjektů účelově poškozovalo.

Za Váš podnět si Vám však dovoluujeme poděkovat, stejně jako za důvěru, s jakou se obracíte na Radu České televize. Vašeho zájmu o kvalitu zpravodajství veřejnoprávní televize si velice vážíme a doufáme, že vysvětlení, které Vám ve své odpovědi nabízíme, dostatečně odpovídá na Vámi vznesené námitky.

S pozdravem

Mgr. Karel Novák
předseda Rady České televize

Rada České televize

V Praze dne 29. října 2024

Vážení členové Rady,

dne 4. října 2024 mi byla Radou ČT předložena k vyjádření stížnost pana Petra Kaššáka týkající se pořadu Události ČT ze dne 29. září 2024, konkrétně reportáže o vítězství Svobodné strany Rakouska (FPÖ) v nedávno proběhlých rakouských parlamentních volbách. Stěžovatel namítá, že tato strana byla Českou televizí označena za extrémistickou a populistickou, a s tímto označením nesouhlasí. Dále kritizuje Českou televizi za fakt, že dle jeho názoru záměrně používá negativní „nálepky“ i v českém prostředí u subjektů, jejichž názory nekonvenují s názory redakce zpravodajství, jako např. přívržek populistická u ANO, či SPD.

V této věci jsem si vyžádal stanovisko redakce, které přikládám. Moderátorka pořadu Jana Peroutková skutečně v úvodním studiu k výše zmíněné reportáži označila FPÖ za pravicové populisty („Další milník evropské politiky – v Rakousku podle odhadů poprvé vyhráli pravicoví populisté – projekce přisuzují Svobodným 29 %), nutno ale zmínit, že podobná označení ve spojení s tímto politickým subjektem a jeho lídrem Herbertem Kicklem, jako např. „radikální populisté“, „populistická, krajně pravicová strana“ používají i jiná respektovaná média jako CNN, Politico, Der Spiegel nebo Financial Times, aby zkrátka svým divákům a čtenářům usnadnila orientaci v politické mapě Evropy. V rámci reportáže samotné pak již redaktor ve svém komentáři k omezenému koaličnímu potenciálu Svobodných mluví o nálepce, kterou tato strana má („Vítěz s nálepkou extrémních populistů není pro ostatní strany žádanou nevěstou.“), což je konstatování faktu vycházející z rakouské politické reality.

Pokud stěžovatel tvrdí, že Česká televize nálepkuje české politické strany a hnutí, musel by uvést nějaké konkrétní příklady, abych se k tomu mohl vyjádřit. V obecné rovině toto redakce odmítá s vysvětlením, že při referování o politických uskupeních na domácí scéně nepoužívá upřesňující politické charakteristiky, protože tyto subjekty jsou českému voliči dobře známy.

S pozdravem

Příloha: vyjádření redakce

Velice si vážíme zájmu o zpravodajské relace České televize. Pokud jde o námitku týkající se reportáže ze dne 29.9.24 o rakouských parlamentních volbách, v úvodu moderátor Martin Řezníček skutečně použil termín pravicově populistická. V textu reportáže je pak ale konkrétně věta: „Vítěz s nálepkou extrémních populistů není pro ostatní strany žádanou nevěstou.“ Autor příspěvku tedy sám nenazývá stranu Svobodných extrémně populistickou, ale zmiňuje, jak je tato strana nálepkována.

Co se týká druhé části podnětu a zmínky o příkladech z českého politického prostředí, v tomto případě Česká televize nepoužívá upřesňující charakteristiky politických stran, které by divákům pomáhaly politická uskupení zařadit na levopravém ideologickém spektru. Česká televize, jako vysílatel na území České republiky, informuje o českých politických stranách, které jsou českým divákům dobře známy. Diváci se k nim mohou různým způsobem svobodně vztahovat a vytvořit si na ně jasný názor. Není proto třeba ve vysílání uvádět, jestli se jedná o stranu pravicovou, levicovou, či stranu krajně levicovou/pravicovou, obsazující extrémní pól ideologického spektra. To je odlišnost od zahraničních politických stran, které nemusí být většinové společnosti známy. Proto je možné se ve vysílání setkat s tím, že u těchto stran jsou uváděny upřesňující ideologické charakteristiky.

Kamil Švec

analytik/dramaturg Zpravodajství a publicistiky ČT